

Puhumisen arviointikriteerit

Kaikkia tehtäviä koskevat kriteerit (Huom. Suorituksen arvio muotoutuu kokonaisuudesta, ei yhden yksittäisen kriteerin mukaan.)

TASO 6	Yleiskriteerit	Sujuvuus	Joustavuus	Koherenssi/ sidosteisuus	Ilmaisun tarkkuus/ laajuus/ idiomaattisuus	Ääntäminen/ fonologinen hallinta	Rakenteiden tarkkuus
	Puhuu erittäin sujuvasti ja puheessa esiintyy vain satunnaisesti eikohdekielisiä piirteitä, kuten vierasta korostusta. Pystyy ilmaisemaan täsmällisesti hienojakin merkitysvivahteita, ja käyttää myös idiomaattisia ilmauksia monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Pystyy kuvailemaan monimutkaistakin aihetta sekä liittämään kuvaukseen alateemoja, kehittämään erilaisia näkökulmia ja päättämään esityksen sopivalla tavalla.	Pystyy ilmaisemaan itseään sujuvasti, luontevasti ja epäröimättä pidemmässäkin puhetuotoksessa. Pysähtyy vain joskus pohtimaan oikeaa sanaa ilmaistakseen ajatuksensa tai löytääkseen sopivan esimerkin tai selityksen.	Pystyy joustavasti muotoilemaan ajatuksiaan uudelleen käyttäen erilaisia kielellisiä muotoja - karsiakseen epäselvyyksiä - osoittaakseen painotuksia ja - mukauttaakseen puheensa vastaanottajan ja tilanteen mukaan.	Pystyy tuottamaan sisällöltään ja muodoltaan johdonmukaista puhetta käyttäen monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia keskustelun jäsentämistapoja ja koherenssikeinoja.	Hallitsee erittäin laajan sanaston ja käyttää johdonmukaisesti ja asianmukaisesti idiomaattisia ja sivumerkitykset esiin tuovia ilmauksia (ironia, leikinlasku). Pystyy ilmaisemaan hienoimpiakin merkitysvivahteita täsmällisesti. Käyttää tarkasti ja varioivasti erilaisia tarkennuskeinoja (esim. astetta ilmaisevia adverbejä).	Kuten taso 5: Osaa varioida intonaatiota ja asettaa lausepainon oikein ilmaistakseen hienojakin merkitysvivahteiden eroja.	Hallitsee kompleksisetkin rakenteet johdonmukaisesti. Puheessa esiintyy vain joitakin satunnaisia lipsahduksia.

TASO 5 > 6

- ▶ Ilmaisun on tarkempaa ja varioivampaa.
- ▶ Puhe on idiomaattisempaa.
- ▶ Sisällön abstraktiotaso on korkea.

TASO 5	Yleiskriteerit	Sujuvuus	Joustavuus	Koherenssi/ sidosteisuus	Ilmaisun tarkkuus/ laajuus/ idiomaattisuus	Ääntäminen/ fonologinen hallinta	Rakenteiden tarkkuus
	Puhuu sujuvasti tarvitsematta useinkaan selvästi hakea ilmauksia. Puheenvuorot ovat luontevia, yhtenäisiä ja sopivan pituisia. Pystyy esittämään selkeän, yksityiskohtaisen kuvauksen monimutkaisestakin aiheesta. Osaa käyttää idiomaattisia ilmauksia ja arkielämän sanontoja ja pystyy ilmaisemaan sävyeroja kohtalaisen hyvin.	Pystyy ilmaisemaan itseään jokseenkin luontevasti, sujuvasti ja spontaanisti. Vain käsitteellisesti vaikeissa aiheissa voi esiintyä kielellistä epäröintiä.	Kuten taso 4: Pystyy tavanomaisissa ja vähän vieraammisakin tilanteissa soveltamaan sanottavansa tilanteen ja vastaanottajan mukaan.	Pystyy tuottamaan selkeää ja loogisesti etenevää puhetta ja osoittaa hallitsevansa hyvin keskustelun jäsentämistapoja ja koherenssikeinoja.	Hallitsee yleisiä aihepiirejä koskevan sanaston hyvin. Löytää vaivatta kiertoilmaisuja ja käyttää idiomaattisia ilmauksia melko luontevasti. Joutuu vain harvoin turvautumaan ilmausten hakemiseen ja välttämistästrategioihin. Sanastolliset lipsahdukset ovat vähäisiä. Pystyy ilmaisemaan täsmällisesti varmuutta/epävarmuutta, luottamusta/epäilyä, todennäköisyyttä.	Osaa varioida intonaatiota ja asettaa lausepainon oikein ilmaistakseen hienojakin merkitysvivahteiden eroja.	Hallitsee lähes kaikki rakenteet virheettömästi. Puheessa esiintyy joitakin epäluontevia muotoja.

TASO 4	Yleiskriteerit	Sujuvuus	Joustavuus	Koherenssi/ sidosteisuus	Ilmaisun tarkkuus/ laajuus/ idiomaattisuus	Ääntäminen/ fonologinen hallinta	Rakenteiden tarkkuus
	Selviää melko hyvin vieraamissakin viestintätilanteissa. Erottaa puheessaan muodollisen ja epämuodollisen kielimuodon ainakin jossain määrin. Pystyy esittämään ja perustelemaan mielipiteensä ymmärrettävästi. Pystyy kertomaan ja kuvailemaan näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. Joutuu vain harvoin käyttämään kiertoilmauksia arkielämän puhetilanteissa kielitaidon puutteellisuuden vuoksi.	Puhuu suhteellisen sujuvasti. Pitkät tauot ovat harvinaisia vaikka epäröintiä voi esiintyä rakenteita ja ilmauksia etsiessä.	Pystyy tavanomaisissa ja vähän vieraamissakin tilanteissa sovittamaan sanottavansa tilanteen ja vastaanottajan mukaan.	Pystyy käyttämään erilaisia kielellisiä keinoja osoittaakseen ajatusten väliset suhteet ja saadakseen aikaan koherentin tuotoksen. Pitkissä puheosuuksissa voi esiintyä jonkin verran koherenssin puutetta.	Pystyy ilmaisemaan sanottavansa tarkasti ja melko yksityiskohtaisesti. Hallitsee useimpia yleisiä aihepiirejä koskevan sanaston. Pystyy välttämään liiallista toistoa. Sanastossa voi olla epätarkkuutta, mutta se ei estä ymmärtämistä.	On omaksunut selkeän ääntämyksen ja intonaation, vaikka ääntämisessä on puutteita.	Hallitsee rakenteet suhteellisen hyvin. Rakenteissa esiintyy vähäisiä puutteita, jotka eivät kuitenkaan aiheuta väärinkäsitä.

TASO 3 > 4

- ▶ Ilmaisun on varioivampaa
- ▶ Sisällön abstraktiotaso on korkeampi
- ▶ Puhuja tekee eron muodollisen ja epämuodollisen rekisterin välillä

TASO 3	Yleiskriteerit	Sujuvuus	Joustavuus	Koherenssi/ sidosteisuus	Ilmaisun tarkkuus/ laajuus/ idiomaattisuus	Ääntäminen/ fonologinen hallinta	Rakenteiden tarkkuus
	Selviää tavallisimmissa käytännön puhetilanteissa ja pystyy olemaan aloitteellinen jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa. Puhe voi olla melko hidasta, mutta epäluontevia katkoja ei esiinny kovin paljon. Tulee ymmärretyksi siitä huolimatta, että siirtää äidinkielen tai muiden kielten rakenteita ja sanastoa kohdekieleen, ja ääntäminen saattaa olla selvästi eikohdekielenomaista.	Pystyy ilmaisemaan itseään ymmärrettävästi ja suhteellisen helposti ilman apua. Tauot, jotka johtuvat puheen muotoiluun liittyvistä ongelmista, ovat yleisiä etenkin pidemmissä yhtäjaksoisissa tuotoksissa.	Selviytyy arkipäivän viestintätilanteista hyvin, mutta muodollisen ja epämuodollisen rekisterin vaihtelu on puutteellista.	Pystyy yhdistämään ilmauksia yhtenäiseksi ja johdonmukaiseksi puheeksi, vaikka sidoskeinojen käyttö voi olla puutteellista ja toistavaa.	Pystyy ilmaisemaan sanottavansa ymmärrettävästi ja melko tarkasti. Virheitä esiintyy kompleksisia ajatuksia ilmaistaessa tai silloin, kun kyseessä on vähemmän tuttu tilanne tai aihe. Hallitsee riittävän laajan sanaston tullakseen toimeen jokapäiväisen elämän tilanteissa (esim. perhe, työ, harrastukset).	Ääntäminen on selvästi ymmärrettävää, vaikka siinä on puutteita.	Rakenteiden käyttö on kohdekielenomaista tutuissa tilanteissa. Vaikka vaativammissa tilanteissa rakenteiden käyttö on epäluonteavaa, viesti tulee kuitenkin ymmärretyksi.

TASO 2	Yleiskriteerit	Sujuvuus	Joustavuus	Koherenssi/ sidosteisuus	Ilmaisun tarkkuus/ laajuus/ idiomaattisuus	Ääntäminen/ fonologinen hallinta	Rakenteiden tarkkuus
	Selviää vain rutiininomaisissa puhetilanteissa, jotka vaativat yksinkertaista tiedonvaihtoa. Kielitaidon vähäisyys rajaa paljolti sitä, mitä asioita puhuja pystyy käsittelemään. Viestin perillemeno edellyttää, että puhekumppani on valmis auttamaan puhujaa sanottavansa muotoilemisessa. Ääntäminen voi olla hyvin ei-kohtekielenomaista, mikä vaatii kuulijalta paljon ja vaikeuttaa viestin perillemeno.	Pystyy tekemään itsensä ymmärretyksi lyhyissä aihepiiriltään tutuissa puhetilanteissa, vaikkakin tauot ja epäöinnit ovat hyvin tavallisia.	Pystyy käyttämään fraaseina oppimiaan yksinkertaisia/tavallisia ilmauksia arkipäiväisissä tilanteissa.	Pystyy yhdistämään tavanomaisimmilla sidesanoilla (kuten "ja", "mutta" tai "koska") yksinkertaisia lauseita.	Pystyy ilmaisemaan asiat yksinkertaisesti tutuissa rutiininomaisissa viestintätilanteissa. Hallitsee suppeaa, konkreettisiin ja jokapäiväisiin tarpeisiin liittyvää sanastoa.	Ääntäminen on yleensä niin selkeää, että puhe on ymmärrettävää selvästä vierasperäisestä korostuksesta huolimatta. Keskustelukumppanit joutuvat pyytämään toistoa aika ajoin.	Käyttää joitakin yksinkertaisia rakenteita oikein, mutta tekee silti systemaattisesti virheitä perusrakenteissa. Viesti tulee kuitenkin yleensä selväksi.

TASO 1 > 2

- ▶ Puhe on yhtäjaksoisempaa.
- ▶ Puheessa on enemmän sisältöä.
- ▶ Puhuja yrittää aktiivisemmin tuottaa puhetta.

TASO 1	Yleiskriteerit	Sujuvuus	Joustavuus	Koherenssi/ sidosteisuus	Ilmaisun tarkkuus/ laajuus/ idiomaattisuus	Ääntäminen/ fonologinen hallinta	Rakenteiden tarkkuus
	Selviää kaikkein yksinkertaisimmissa puhetilanteissa, mutta joutuu käyttämään runsaasti ei-kielellisiä keinoja tullakseen ymmärretyksi. Viestintä on hidasta ja hyvin katkonaista. Pystyy käyttämään yksinkertaisia kohteliaisuusmuotoja ja kysymään ja vastaamaan yksinkertaisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät välittömiä, jokapäiväisiä tarpeita.	Käyttää vain hyvin lyhyitä ja tavallisimpia fraaseina oppimiaan ilmauksia. Pysähtyy usein etsimään ilmausta, ääntämään vähemmän tuttuja sanoja ja paikkailemaan kommunikaatiota.	Pystyy reagoimaan yksinkertaisiin kysymyksiin ja repliikkeihin.	Pystyy liittämään sanoja tai sanaryhmiä toisiinsa käyttäen muutamia sidesanoja, kuten "ja" tai "sitten".	Hallitsee yksittäisiä irrallisia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät jokapäiväisiin yksinkertaisiin tilanteisiin.	Puhujan vähäisen tuotoksen ymmärtäminen vaatii puheeseen totutteleminen ja ponnisteleminen.	Hallitsee vain muutamia yksinkertaisia rakenteita ja fraaseina oppimiaan lauseita.

ALLE 1	<ul style="list-style-type: none"> • Puhe koostuu yksittäisistä irrallisista sanoista. • Puhuja pystyy sanomaan oman nimensä ja 1–2 asiaa itsestään (esim. missä asuu ja mitä tekee työkseen). • Puhetta on mahdoton ymmärtää.
---------------	---